ומודה רבי מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר שמניח פסל ביניהם וכשרה בשלמא למ"ד בין באמצע בין מן הצד בד' אמות משום הכי כשרה אלא למאן דאמר באמצע בארבעה אמאי כשרה אמר רב הונא בריה דרב יהושע הכא בסוכה דלא הויא אלא שמנה (א) מצומצמות עסקינן ויהיב נסר ופסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא ונסר ופסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא דהוו להו שני פסלין באמצע ואיכא הכשר סוכה באמצע אמר אביי אויר שלשה בסוכה גדולה ומיעטו בין בקנים בין בשפודין הוי מיעוט בסוכה קטנה בקנים הוי מיעוט בשפודין לא הוי מיעוט והני מילי מן הצד אבל באמצע פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר [א]יש לבוד באמצע וחד אמר אין לבוד באמצע מ"ט דמ"ד יש לבוד באמצע דתניא [א] [ב]קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל אחר וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל אחר ואינן נוגעות זו בזו פחות משלשה אינו צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת ואידך שאני קורות דרבנן מאי טעמא דמאן דאמר אין לבוד באמצע דתנן [ב] [ג]ארובה שבבית ובה פותח טפח טומאה בבית כולו טמא מה שכנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור ואידך שאני הלכות טומאה דהכי גמירי להו דרש רבי יהודה בר אלעאי בית שנפחת וסיכך על גביו כשרה אמר לפניו ר' ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך פירש אבא ארבע אמות פסולה פחות מארבע אמות כשרה דרש רבי יהודה בר אלעאי אברומא שריא אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך אמר אבא של מקום פלוני אסורה של מקום פלוני מותרת כי הא דאמר אביי האי [ג]צחנתא דבב נהרא שריא מאי טעמא אילימא משום דרדיפי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה חוט השדרה לא מצי קאים והא קא חזינן דקאי אלא משום דמליחי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה קילפי לא מצי קאי והא קא חזינן דקאי אלא משום דלא מרבה טינייהו דג טמא אמר רבינא והאידנא דשפכי נהר איתן ונהר גמדא להתם אסירא [ד]אתמר [ה]סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין כשרה שאין לה פצימין אביי אמר כשרה ורבא אמר [ו]פסולה אביי אמר כשרה אמרינן

אמרינן

רש"י

כאן ואם יש כאן ד' נמי קאי: **אמאי כשרה.** בכל אחת מהנסרים יש שיעור לפסל היכא דליכא למישרייה בדופן עקומה וזו כולה מבולבלת כאן ואם גדולה היא אותם שמון לארבע אמות פוסלות בה: **שאין בה אלא שמונה אמות מצומצמות.** לא פחות ולא יותר שהן ארבעים ושמונה טפחים וכגון שהתחיל בה מב' לדדיה דיהב נסר ברישא והדר פסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא הרי כ"ד טפחים הרי סיכך עד אמצעה וחוזר ומתחיל מצדה השני ועושה כמו כן והוו להו שני פסלים באמצע דאיכא הכשר סוכה והרי ח' טפחים הן הלכך כשרה על ידי אותן שני פסלים ותחת הנסרים לא יישן והסוכה אינה נפסלת בהן דאמרי' דופן עקומה עד הפסלים האמצעים דהא פחות מארבע אמות הוא. וא"ת בנסרים ופסלים הפחותים מד' לא מתכשרא בשנים האמצעים דזימנין דליכא הכשר סוכה ולרבי מאיר דאמר אף בשאין בהן ארבעה אין מסככין בהן היכי מתכשר בשיש בין נסר לנסר כמלא נסר היא(ב) כולה כשרה ואף תחת הנסרים דהא ליכא ד' במקום אחד והיכא פסיל ר' מאיר היכא דאיכא תרתי בהדדי דקסבר שני נסרים מצטרפים לארבעה: **הוי מיעוט.** וכשרה דלאו שיעור אויר יש ולא שיעור סכך פסול יש: **בסוכה קטנה.** שיעור מצומצם: **בקנים הוי מיעוט.** דאמרינן לבוד ואין כאן אויר: **בשפודין לא הוי מיעוט.** ואף על גב דלא מזה ולא מזה יש שיעור לפסול מיהו כיון דאיכא ג' טפחים בהדדי דנפקי מהכשר סוכה חשיבי באפי נפשייהו ולא מצטרפין בהדה לאשלומה לשיעורא וליתיה לשיעורא דסוכה: **והני מילי.** דאויר פחות מג' לבוד ואינו פוסל בסוכה: (ג) **מן הצד.** דאמרינן הרי הוא כלבוד מן הדופן: **באמצע.** אויר בפחות מג' שלא בסמוך לדופן: **קורה היוצאה.** להתיר המבוי ונתונה על רוחב פתח המבוי מכותל לכותל וזו אינה מגעת לשני הכתלים: **וכן ב' קורות כו'.** ועל כרחך באמצע אויר פחות מג' שלא בסמוך לדופן: **שאני קורה.** דכל איסור טלטול מבוי והלכות עירוב דרבנן הוא דמדאורייתא לא בעי תיקון הלכך הקילו בה הכי דהם אסרו והם התירו אבל סוכה דאורייתא אי לא קים לן לבוד באמצע הלכה למשה מסיני לא מצינן לאכשורה: **ארובה.** נקב היא: **כנגד ארובה טהור.** כלים שתחתיה טהורים שאינו אהל(ו) המת אלמא אין לבוד באמצע למהוי כוליה כסתום: **כל הבית כולו טהור.** שאין מאהיל על הטומאה כלום: **אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור.** סיפא גרסינן כי רישא ובדברים אחרים יש ביניהם חילוק במשנה דאהלות והכא לא מייתינן לה כולה וזהו ראש הפרק ארובה שבתוך הבית: **הכי גמירי להו.** מסיני דאין לבוד באמצע ומהלכה לא גמרינן מידי אחריתי אלא ההוא דאתמר ביה: **רבי פריש.** את דבריך: **אברומא.** מין דגים קטנים ואין שרצין ניכרין בהן: **של מקום פלוני אסורים.** ששרצין גדלין באותו נהר ומרוב קוטנם אין יכול להפרישם שאינן ניכרים: **של מקום פלוני מותרים.** שאין אותו נהר מגדל שרצים כדמפרש: **צחנתא.** מין דגים קטנים: **דבב נהרא.** הנהר בב שמו: **רדיפי מיא.** קלות וממהרות לרוץ: **חוט השדרה.** נותן כח באדם ובהמה ודגים להיות שדרתו עומדת בבריאות: **והא קחזינן דקאי.** בכמה נהרות הרודפין במימיהן: **קילפי.** קשקשים: **דלא מירבי טינייהו דג טמא.** אין טיט של אותו נהר מגדיל ומשריץ שקצים ורמשים: **והאידנא כו'.** שהוסכו לתוכן עכשיו והם מגדלין שקצים ומהן יורדין לאותו נהר: **סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין.** כגון חצר המוקפת אכסדרה כדפרישי' במתניתין וסיכך באוירה של חצר וסמך הסכך על שפת קירוי של אכסדרה ואין מחיצות פנימיות מועילות לסוכה דיש בתקרת האכסדרה יותר מארבע אמות אבל לצד הסוכה יש לאכסדרה פצימין עמודין כמין חלונות וביניהם פחות משלשה כשרה דאמרינן בהו לבוד:

אמרינן

תוספות

אין לבוד באמצע. היינו למעלה דדפנות מכשירין לעיל (דף ז.) קנה קנה פחות מג' ומקורת מבוי פריך שפיר דהיינו נמי למעלה ופריך בין למאן דאמר פ"ק דעירובין (דף יג:) קורה משום היכרא בין למאן דאמר משום מחיצה וא"ת אם אין לבוד באמצע א"כ צלתה מרובה מחמתה תיפסל עד שתהא מכוסה יפה ומעובה כמין בית שלא יהא בה נקב לאו פרכא היא דהכא איירי כשהאויר מהלך על פני כולה ובסיכוך נחלקו לשנים והא דאין סכך פסול פוסל בפחות מארבעה ואע"ג דאין לבוד באמצע לא דמי לאויר דהא מה נפסק יותר משלשה הרי יצא מתורת לבוד ואפילו הכי אינו פוסל לפי שאינו חשוב להיות חולק ומפסיק בינתים:

אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור. בסיפא גרסינן כי רישא ובדברים אחרים יש ביניהם חילוק במסכת אהלות פרק י' והכא לא מייתי לה כולה שדרך הגמרא לקצר משניות של סדר טהרות:

סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין. במשנתנו פירש בקונטרס (לעיל דף יז.) חצר המוקפת אכסדרה חצר זו מוקפת בתים ופתוחים לה סביב משלש רוחות ולפני הבתים עשוין אכסדראות סביב לג' רוחות והאכסדרה פתוחה היא ואין לה דופן לצד החצר וזה סיכך על גבי אוירה של חצר ואין דופן לסוכה זו אלא מחיצות הבתים המפסיקות בין הבתים לאכסדרה ונמצא תקרת האכסדרה מפסקת סביב בין סכך לדפנות ואם יש ברוחב האכסדרה ד' אמות פסולה פחות מד' אמות כשרה דאמרינן דופן עקומה דוגמא לדבר קלויסטר"א של האומות שיש לה אויר שיש בה עשבים והקיף האכסדרה סביב לה וכשיש בתקרת האכסדרה ארבע אמות ויש לצד הסוכה פצימין לאכסדרה עמודים כמין חלונות וביניהן פחות משלשה כשרה דאמרינן בה לבוד וכשאין בה פצימין פליגי דאביי אמר כשרה דאמרינן פי תקרה יורד וסותם דהוא עוביין של נסרים שבתקרה עובי ראשיהם הכלה לצד הסוכה יורד וסותם מכל צד ורבא אמר פסולה לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם כדמפרש טעמא לקמן כך פירש בקונטרס והא דאצטריך ליה לאשמועינן שיש לה פצימין דכשרה על ידי לבוד משום דלאידך לישנא קפסיל רבא וקסבר דלא אמרינן הכא לבוד לפי שהפצימין לחלל האכסדרה נעשה ולא לאויר החיצון

ולמאי

מסורת הש"ס

א) עירובין יד. לקמן כב. [תוספתא עירובין פ"א ה"ו], ב) אהלות פ"י מ"א [ע"ש], ג) ע"ז לט., ד) עירובין צג. צה., ה) ר"נ: תרין דהסיא, ו) בס"א: טהורים שאינן באהל,

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב הונא וכו' אלא שמנה אמות מצומצמות: (ב) רש"י ד"ה מן הצד. נ"ב פ"א ה"מ מן הצד הוא דאמרינן כשמיעטו לאויר הוי מיעוט דאויר הנשאר אמרינן ביה לבוד מן הצד אבל אם יש אויר ג' באמצע ומיעטו עד פחות פליגי ביה אי הוי מיעוט:

◆

מוסף רש"י

ומודה רבי מאיר. בין שיש כאן ארבעה בין שאין כאן ארבעה (לעיל יד:). **שמניח פסל ביניהם.** פסולת גורן ויקב דהוא סכך כשר, והכי נמי מצי למיתני ומודה ר' יהודה בהנך דאית בהו ארבעה דפוסלין, שאם יש בין נסר לנסר כו', והאי דנקט ר' מאיר רבותא היא, דאפילו ר' מאיר דמחמיר מודה בהא (שם). **ואיכא הכשר סוכה באמצע.** דכי יהיב נסר ופסל עד אמצעה מהאי גיסא וחוזר ומתחיל מצדה השני ונותן נסר תחילה ואחר כך פסל כמו כן עד אמצעה, הוו להו שני פסלים באמצע והן של שמונה טפחים ואיכא הכשר סוכה, ונסרים שבה לא פסלי לה, דאמרינן דופן עקומה עד הפסלים האמצעיים (שם). **צחנתא.** חילק, **דבב נהרא.** דכך שם הנהר (ע"ז לט.). **דרדיפי מיא.** בכח מקלחין, דעכו"ם בלעו"ז (שם). **דלא מרבה טינייהו דג טמא.** קרקעית של אותו הנהר אין מגדל דגים טמאים (שם). **סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין.** שתי דפנות שיש לה כהלכתה לאורכה ועשויה כמבוי, ובדופן שלישית ורביעית קטועין עמודים לקרני הזוית ויש להם טפח (עירובין צג.) או: עמודין קטועין במחיצותיה פחות מג' (שם צה.).

◆

רבינו חננאל

מודה ר' מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלוא נסר שמניח פסל ביניהן וכשרה, ומודה ר' יהודה שאם נתן עליה נסר שרחב ד' טפחים כשרה. בשלמא לרב דאמר לעולם בד' אמות משום הכי כשרה. אלא לשמואל דאמר באמצע בארבעה טפחים פסולה קשיא. ומשני רב הונא בריה דרב יהושע אליבא דשמואל, הכא בהא מתני' בסוכה שאין בה אלא ח' אמות על ח' אמות מצומצמות שהן ארבעים ושמונה טפחים היא, וכגון דמסכך בה נסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא, ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא דהוו להו שני פסלין באמצע, שיעור שני פסלין ח' טפחים, וכל פסל הוא סכך כשר, והנסר הוא סכך פסול, נמצאו שני [הפסלים] שהן קנים, כדאמרן מאי פסל [וכו'] קנים היוצאים מן הסוכה הוא פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה. סכך כשר באמצע ח' טפחים שהן אמה ושליש, ושלש אמות [ושליש] מזה הצד שיעור שלשה נסרים ושני פסלין וכן מן הצד האחר, ותנן בית שנפחת וסיכך על

עין משפט נר מצוה

קיג א מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה כ טוש"ע א"ח סימן תרלב סעיף ג:

קיד ב מיי' פ"ה מהל' שם הלכה כד טוש"ע א"ח סימן שסג סעיף כח:

קטו ג מיי' פט"ו מהל' טומאת מת הלכה א סמג עשין רלג:

קטז ד ה מיי' פ"ד מהלכות סוכה הל' ח ט סמג עשין מג טוש"ע א"ח סימן תרל סעיף ח:

◆

רבינו חננאל (המשך)

גביו אם יש בין כותל לסיכוך ד' אמות פסולה, שמע מינה ד' אמות פסולה הא פחות מד' כשרה, וזהו אחד מן המחיצות והיא דופן עקומה דקיימא לן הלכה למשה מסיני אליבא דר' מאיר. וכיון שהיא ג' אמות ושליש מהאי גיסא, וג' אמות ושליש מהאי גיסא, וסכך כשר באמצע ח' טפחים שהן שיעור סוכה, רואין כאילו הן שני פסלין (הן) שהן באמצע היא הסוכה, ואילו הנסרים והפסלין מזה הצד ומזה הצד חשובין כדפנות, ודנין אותן כאילו כדופן עקומה, לפיכך היא הסוכה כשרה. ומצאנו אותו מפורש בירושלמי ר' לוי בשם ר' חמא בר' חנינא, כתיב וסכת על הארן את הפרוכת מיכן שהדופן קרוי סכך, ומיכן שעושין דפנות בדבר שמקבל טומאה, כגון הפרוכת שהיא דופן. ואפילו דופן מקצתו עומד ומקצתו עקום נקרא דופן, וראיה לזה הפרוכת, וכשר הוא. ומפני מה אמרו ח' אמות מצומצמות, כדי שיבאו פסלין דבוקין באמצע, שאם יוסיף יפסד החשבון, ואם יהיה הסכך ד' אמות פסול. וקיימא לן כשמואל בהא, דהא סוגיא דשמעתא כוותיה, וכן המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המטה כענין הזה, בהא מוקמינן להו, בדופן עקומה, כבית שנפחת וכחצר המוקפת אכסדרה, כן סוכה המוקפת בדברים שאין מסככין בהן, כגון השפודין וארוכות המטה וכיוצא בהן. אויר פחות מג' טפחים בצדדין, אמרינן כלבוד דמי, כדתנן הרחיק את הסיכוך ג' טפחים מן הדפנות פסולה הא פחות מג' אמרינן כלבוד דמי וכשרה. אויר פחות מג' באמצע, פליגי בה רב אחא ורבינא, חד אמר יש לבוד באמצע גמר לה מקורה [נ"א: מן הקורה], דתניא קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה שכנגדו, וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת מכותל זה, ואינן נוגעות זו אצל זו, אם יש ביניהן פתוח פחות מג' טפחים אין צריך להביא קורה אחרת, דאמרינן דפחות מג' כלבוד דמי, שלשה צריך להביא קורה אחרת עליהם, לסתום הפתוח שביניהן. והחולק דוחה שאני קורה דמדרבנן היא, אבל סוכה שהיא מן התורה לא אמרינן בה לבוד באמצע. דתנן ארובה בתוך הבית ובה פותח טפח, טומאה בבית כנגד ארובה טהור, טומאה כנגד כו', ואם אמרינן לבוד באמצע למה הבית טהור הלא מאהיל על הטומאה, אלא שמע מיניה אין דין לבוד באמצע. ודחי שאני הלכות טומאה דהכי גמירי. אתמר סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין כשרה, פיר' לחיים, ושאין לה פצימין, אלא סיכך על גבי כותלי בתים אחרים, אביי אמר כשרה,